

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 95/2015
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε' Τμήματος

Συνεδρίαση της 5^{ης} Μαΐου 2015

Σύνθεση:

- Πρόεδρος** : Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.
- Μέλη** : Ιωάννης-Κων/νος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Βασιλική Πανταζή, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης και Αδαμαντία Καπετανάκη, Νομικοί Σύμβουλοι.
- Εισηγητής** : Βασιλική Παπαλόη, Πάρεδρος.
- Αριθμ. Ερωτήματος** : Το με αριθ. πρωτ. 3237/25-9-2014 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Διαχείρισης και Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Δράσεων του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (ΕΥΣΥΔΕ ΥΠΕΣ).
- Περίληψη Ερωτήματος** : Ερωτάται εάν, οι αποφάσεις του ΔΣ της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών-ΟΕΣΥΝΕ, δικαιούχου χρηματοδότησης για την υλοποίηση Πράξεων στο πλαίσιο Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΣΠΑ, και οι, βάσει των αποφάσεων αυτών, υπογραφείσες συμβάσεις, συμφωνίες και εντολές πληρωμής που έχουν υπογραφεί

από τον Πρόεδρο της ΟΕΣΥΝΕ, ή τον ορισθέντα με πρακτικό του Διοικητικού της Συμβουλίου ως εντολοδόχο-πληρεξούσιο αυτής, χωρίς την, προβλεπόμενη στις παρ. 4 και 6 του άρθρου 16 του Κωδικοποιημένου Καταστατικού της ως άνω Ομοσπονδίας, συνυπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα, είναι νόμιμες.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Από το έγγραφο του ερωτήματος, σε συνδυασμό με τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, όπως εκτιμώνται, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Η Ομοσπονδία Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών (στο εξής ΟΕΣΥΝΕ), η οποία είναι αστική εταιρία, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, ανέλαβε ως δικαιούχος, και από κοινού με συνεργαζόμενους φορείς – μέλη της *«Ένωσης για την Απασχολούμενη Γυναίκα»* (στο εξής Ένωση), την υλοποίηση, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος *«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»*, των Πράξεων *«Ένωση για την απασχολούμενη γυναίκα στις τρεις (3) Περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»* και *«Ένωση για την απασχολούμενη γυναίκα στις οκτώ (8) Περιφέρειες Σύγκλισης»*, συνολικού προϋπολογισμού 9.780.000 ευρώ, που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και αποσκοπούν στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και την αναβάθμιση της εργασιακής θέσης 4.800 γυναικών στην Ελλάδα που απασχολούνται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας ή είναι αυτοαπασχολούμενες. Ειδικότερα, η ΟΕΣΥΝΕ, ως δικαιούχος φορέας, λαμβάνει το ανωτέρω ποσό από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπ. Εσωτερικών και το κατανέμει στα μέλη της Ένωσης, κατά το μέρος που αναλογεί στην εκτέλεση των δράσεων που έχουν αναλάβει, περαιτέρω δε έχει αναλάβει τη διοίκηση, την παρακολούθηση και τον συντονισμό των Πράξεων.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας δημοσιονομικής επαλήθευσης υποβληθεισών δαπανών που προέκυψαν από διοικητική επαλήθευση, σύμφωνα με τη με αριθμ.

πρωτ. 2861/4-8-2014 Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης της ΕΥΣΥΔΕ-ΥΠΕΣ διαπιστώθηκαν τα εξής :

Στο καταστατικό της ΟΕΣΥΝΕ, που έχει δημοσιευθεί νόμιμα στα βιβλία του Πρωτοδικείου Αθηνών με γενικό αριθμό 15192/2012, προβλέπονται τα εξής : Άρθρο 9, με θέμα Όργανα της Ομοσπονδίας, «*Όργανα διοίκησης της Ομοσπονδίας είναι : Α) Η Γενική Συνέλευση Β) Το Διοικητικό Συμβούλιο Γ) Η Ελεγκτική Επιτροπή*». Άρθρο 15, με θέμα Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου, «*1. Το Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις της Ομοσπονδίας και κατευθύνει τη δράση αυτής, στην επιδίωξη και πραγματοποίηση των εις το άρθρο 2 του καταστατικού αυτής σκοπών. α) Επιμελείται και διαχειρίζεται τις υποθέσεις και την περιουσία της Ομοσπονδίας..., β) Ενοικιάζει κατάλληλους χώρους για τη στέγαση των γραφείων της..., γ) Προσλαμβάνει το απαραίτητο υπαλληλικό προσωπικό και απολύει τούτο, καθώς και τους νομικούς οικονομικούς και άλλους ειδικούς συμβούλους και συνεργάτες και καθορίζει τις αποδοχές, αμοιβές και αντιμισθίες αυτών, δ) .. ε) .. στ) .. ζ) .. η) (...)* 2. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί, με συγκεκριμένες αποφάσεις του, που υπόκεινται σε ανάκληση, να μεταβιβάζει ορισμένες από τις παραπάνω αρμοδιότητές του σε Επιτροπή. 3. ...». Άρθρο 16, με θέμα τις αρμοδιότητες του Προέδρου, «*1. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί αυτό σε συνεδρίαση, υπογράφοντας, μαζί με το Γενικό Γραμματέα, τις προσκλήσεις και προεδρεύει και διευθύνει τις συνεδριάσεις αυτού. Εισηγείται, σε συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα, τα προς συζήτηση θέματα και προίστανται γενικά της Ομοσπονδίας. 2. Εκτελεί σε συνεργασία με τον Γενικό Γραμματέα, τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης. 3. Εκπροσωπεί την Ομοσπονδία απέναντι σε κάθε αρχή, Κρατική, Δημοτική, Κοινοτική, τις Τράπεζες και κάθε φύσης Οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ή φυσικά πρόσωπα, στις μεταξύ της Ομοσπονδίας και αυτών, πάσης φύσεως σχέσεις. 4. Συνάπτει, μετά του Γενικού Γραμματέα, έγκυρες συμβάσεις και συμφωνίες, στο όνομα της Ομοσπονδίας, σε εκτέλεση αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο εκπροσωπεί. 5...6. Υπογράφει μαζί με το Γενικό Γραμματέα, όλα τα εξερχόμενα έγγραφα της Ομοσπονδίας και κάθε εντολή προς πληρωμή, χρηματικό ένταλμα ή επιταγή. 7. ...». Άρθρο 17, με θέμα τις αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα, «*Ο Γενικός Γραμματέας παρακολουθεί και ελέγχει την καλή λειτουργία των γραφείων και**

υπηρεσιών της Ομοσπονδίας, την κανονική και απρόσκοπτη διεξαγωγή της αλληλογραφίας, την τήρηση των πρακτικών των συλλογικών οργάνων της Ομοσπονδίας, την ταξινόμηση και διαφύλαξη των εγγράφων, των πρακτικών και εντύπων, σε κατάλληλο αρχείο και γενικά προΐσταται του γραφειακού μηχανισμού της Ομοσπονδίας ... 2. Προσυπογράφει, μαζί με τον Πρόεδρο, τις προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις των καταστατικών οργάνων, όλα τα εξερχόμενα έγγραφα, τα εντάλματα πληρωμής, τις εντολές και επιταγές ...». Άρθρο 18 με θέμα τις αρμοδιότητες του Ταμία «1. ... Ειδικότερα ο Ταμίας : α) Προσυπογράφει, μαζί με τον Πρόεδρο, τα γραμμάτια είσπραξης, ενεργεί κάθε πληρωμή που αποφάσισε το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με εντολές και εντάλματα που φέρουν την υπογραφή του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα. ... β) ...». Τα ίδια επαναλαμβάνονται και στα άρθρα 2, 4 και 6 του Εγχειριδίου Διαδικασιών Συστήματος της ΟΕΣΥΝΕ περί Διοικητικού Συμβουλίου, Προέδρου και Ταμία αντιστοίχως.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΕΣΥΝΕ, κατά τη συνεδρίασή του στις 17-10-2012, με θέμα τη λήψη απόφασης για τη συμμετοχή της ΟΕΣΥΝΕ στο Έργο «Αναβάθμιση της επαγγελματικής θέσης Εργαζόμενων, Αυτοαπασχολούμενων Γυναικών» αποφάσισε ομόφωνα τη συμμετοχή της ΟΕΣΥΝΕ στο Έργο αυτό και την εξουσιοδότηση του Προέδρου της κ. Στεφανίδη για την υπογραφή όλων των απαραίτητων εγγράφων. Σύμφωνα με το, υπό την ίδια ημερομηνία, πρακτικό συνεδρίασης, τα παρόντα μέλη του ΔΣ «αποφασίζουν τη συμμετοχή της ΟΕΣΥΝΕ στο Έργο... και εξουσιοδοτούν τον κ. Στεφανίδη για την υπογραφή όλων των απαραίτητων εγγράφων».

Ακολούθως, στη συνεδρίαση του ίδιου ΔΣ στις 24-10-2012, με θέμα την παροχή εντολής και πληρεξουσιότητας από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. της ΟΕΣΥΝΕ κ. Ανδρέα Στεφανίδη προς τον κ. Γεώργιο Κουκλάκη, αποφασίστηκε η παροχή εντολής και πληρεξουσιότητας προς τον τελευταίο, ανεκκλήτως, να εκπροσωπεί την ΟΕΣΥΝΕ ενώπιον οποιασδήποτε αρχής, οργανισμού ή υπηρεσίας σε πράξεις που αφορούν στην υλοποίηση του ανωτέρω Έργου, έχοντας, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα να διαχειρίζεται τα χρηματικά ποσά που διατίθενται για την υλοποίηση του Έργου με μόνη τη δική του υπογραφή και να υπογράφει οποιοδήποτε έγγραφο, συμφωνητικό και λοιπά απαιτηθεί για τον ίδιο σκοπό με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, τους συμμετέχοντες στην Ένωση φορείς ή με οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο

κρίνει απαραίτητο. Ειδικότερα, σύμφωνα με το, υπό την ίδια ημερομηνία, πρακτικό συνεδρίασης, τα μέλη του ΔΣ της ΟΕΣΥΝΕ παρέχουν εντολή και πληρεξουσιότητα στο ανωτέρω πρόσωπο «*Να εκπροσωπεί την ως άνω εταιρεία ενώπιον οποιασδήποτε αρχής, οργανισμού, υπηρεσίας ... Πιστωτικού Οργανισμού, φορέα της ως άνω Ένωσης, συμμετέχοντα ή μη, με την ιδιότητα του Διαχειριστή του ανωτέρω λεπτομερώς περιγραφόμενου έργου, με τις εξής αρμοδιότητες ... Επιπλέον των ανωτέρω : α) .. β) δημιουργεί, τηρεί και κινεί τραπεζικό λογαριασμό για την «ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ», ...ο οποίος θα αφορά το ανωτέρω λεπτομερώς περιγραφόμενο έργο, στον οποίο με μόνη δική του υπογραφή θα διαχειρίζεται τα χρηματικά ποσά που διατίθενται για την υλοποίηση του έργου προερχόμενα από οποιοδήποτε φορέα, όπως ανοίγει πιστώσεις, ενεργεί καταθέσεις, αναλαμβάνει χρήματα και άλλες αξίες, ανεξάρτητα από το ποσό σε οποιαδήποτε τράπεζα, (...) δ) εκπροσωπεί και να υπογράφει οποιοδήποτε έγγραφο, συμφωνητικό, πληρεξούσιο και λοιπά, απαιτηθεί στα πλαίσια της υλοποίησης της πράξης με την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ), τους συμμετέχοντες στην Ένωση φορείς ή με οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο κρίνει απαραίτητο. ... Εν γένει να αντιπροσωπεύει την ανωτέρω εταιρεία ... καθώς και γενικότερα να προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια κρίνεται απαραίτητη με σκοπό την υλοποίηση των παραπάνω εντολών, από την έναρξη μέχρι και το πέρας της διεκπεραίωσης του ως άνω έργου, ακόμα και αν δεν αναφέρονται ρητά στο ως άνω πληρεξούσιο αλλά παρ' όλα αυτά κρίνονται απαραίτητες-κατά την κρίση του εντολοδόχου- για την ομαλή διεκπεραίωσή τους. Να διορίζει και άλλους πληρεξουσίους .. με τις ίδιες ή λιγότερες εντολές και να τους ανακαλεί νόμιμα...»*

Η ανωτέρω εντολή και πληρεξουσιότητα υλοποιήθηκε με το με αριθμό 449/17-4-2013 συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο. Στο πληρεξούσιο αυτό (2^ο φύλλο αυτού) μνημονεύεται, αντί του ανωτέρω, το με ημερομηνία 14-3-2013 πρακτικό ΔΣ, ομοίου περιεχομένου (ανάθεση της ευθύνης υλοποίησης του ως άνω Έργου στο ανωτέρω πρόσωπο και σύνταξη πληρεξουσίου εγγράφου περί παροχής εντολής και πληρεξουσιότητας για την, εκ μέρους του, εκπροσώπηση της ΟΕΣΥΝΕ σε κάθε απαιτούμενη ενέργεια για την υλοποίησή του).

Επίσης, με το, υπό ημερομηνία 15-12-2013, πρακτικό συνεδρίασης ΔΣ, το οποίο αναφέρεται επιγραμματικά στο τέλος του ερωτήματος, το Δ.Σ αναγνώρισε ως

ισχυρή και μηδέποτε ανακληθείσα την πράξη του ανωτέρω πληρεξουσίου, αλλά και του υπ' αριθμ. 475/3-10-2013 όμοιου, με το ίδιο περιεχόμενο, προς άλλο πρόσωπο (κ. Θωμά Πρασά) να ενεργεί, στο όνομα και για λογαριασμό της ΟΕΣΥΝΕ, πράξεις για την υλοποίηση του ανωτέρω Έργου.

Τέλος, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΕΣΥΝΕ, στη συνεδρίασή του στις 29-3-2013 με θέμα τη λήψη απόφασης για την έγκριση και υπογραφή των Αποφάσεων Υλοποίησης με Ίδια Μέσα αποφάσισε την έγκριση και υπογραφή των Αποφάσεων Υλοποίησης με Ίδια Μέσα και εξουσιοδότησε τον Πρόεδρο του ΔΣ για την υπογραφή των Αποφάσεων αυτών και όλων των απαραίτητων εγγράφων. Σύμφωνα με το, υπό την ίδια ημερομηνία, πρακτικό συνεδρίασης, τα μέλη του Δ.Σ. *«αποφασίζουν την έγκριση και υπογραφή των Αποφάσεων Υλοποίησης με Ίδια Μέσα ... και εξουσιοδοτούν τον Πρόεδρο κ. Ανδρέα Στεφανίδη για την υπογραφή των ανωτέρω Αποφάσεων Υλοποίησης με Ίδια Μέσα και όλων των απαραίτητων εγγράφων».*

Κατόπιν των ανωτέρω υποβλήθηκε από την Υπηρεσία το ερώτημα εάν, σύμφωνα με τα άρθρα 68-71 του Αστικού Κώδικα και τις προαναφερόμενες διατάξεις του καταστατικού της ΟΕΣΥΝΕ, το Διοικητικό Συμβούλιο είχε εξουσία να παρέχει εξουσιοδότηση στον Πρόεδρο του Δ.Σ. (κ. Α. Στεφανίδη) ή σε τρίτο πρόσωπο (κ. Γ. Κουκλάκη) να υπογράψουν συμβάσεις, συμφωνίες και εντολές πληρωμής, για λογαριασμό της Ομοσπονδίας, χωρίς συνυπογραφή από το Γενικό Γραμματέα και εάν οι πράξεις αυτές είναι νόμιμες.

II. Στις κρίσιμες διατάξεις του Αστικού Κώδικα προβλέπονται τα εξής :

Άρθρο 61 : *«Ένωση προσώπων για την επιδίωξη ορισμένου σκοπού, καθώς επίσης σύνολο περιουσίας που έχει ταχθεί στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, μπορούν να αποκτήσουν προσωπικότητα (νομικό πρόσωπο), αν τηρηθούν οι όροι που αναγράφει ο νόμος».*

Άρθρο 65 : *«Το νομικό πρόσωπο διοικείται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Όταν η διοίκηση είναι πολυμελής, αν δεν ορίζεται κάτι άλλο στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων».*

Άρθρο 67 : *«Όποιος έχει τη διοίκηση νομικού προσώπου φροντίζει τις υποθέσεις του και το αντιπροσωπεύει δικαστικά και εξώδικα. Υποκατάσταση*

απαγορεύεται εφόσον η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά».

Άρθρο 68 : «Η έκταση της εξουσίας εκείνου που έχει τη διοίκηση προσδιορίζεται από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό. Ο προσδιορισμός αυτός ισχύει και για τους τρίτους. Με τη συστατική πράξη ή το καταστατικό ορισμένες υποθέσεις μπορούν να ανατεθούν σε ιδιαίτερο πρόσωπο. Η εξουσία του, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκτείνεται και σε κάθε συναφή πράξη. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αντιπροσώπευση και την εντολή».

Άρθρο 70 : «Δικαιοπραξίες που επιχείρησε μέσα στα όρια της εξουσίας του το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο υποχρεώνουν το νομικό πρόσωπο».

Άρθρο 174 : «Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη».

Άρθρο 180 : «Η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται σαν να μην έγινε».

Άρθρο 211 : «Δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευομένου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου...».

Άρθρο 216 : «Η εξουσία αντιπροσώπευσης παρέχεται με τη σχετική δικαιοπραξία (πληρεξουσιότητα)».

Άρθρο 229 : «Εάν μία σύμβαση συνομολογήθηκε στο όνομα άλλου χωρίς την πληρεξουσιότητά του, το κύρος της εξαρτάται από την έγκριση του αντιπροσωπευομένου. Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εγκρίνει ρητά ο αντιπροσωπευόμενος τη σύμβαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που καθορίζει ο ίδιος».

Άρθρο 741 : «Με τη σύμβαση της εταιρίας δύο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό».

Άρθρο 748 : «Η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, σε όλους μαζί τους εταίρους. (...)».

Άρθρο 749 : «Αν η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανατέθηκε σε έναν ή σε μερικούς από τους εταίρους, οι υπόλοιποι αποκλείονται από τη διαχείριση. (...)».

Άρθρο 783 : «*Η εταιρία του κεφαλαίου αυτού, αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αποκτά νομική προσωπικότητα, εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εμπορικές εταιρίες. Η προσωπικότητα αυτής της αστικής εταιρίας εξακολουθεί να υπάρχει ωσότου περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της εκκαθάρισης.*».

III. Από τις ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί από τη θεωρία και τη νομολογία, συνάγονται τα ακόλουθα :

Το νομικό πρόσωπο δεσμεύεται από δικαιοπραξία όταν αυτή έχει συναφθεί, είτε από το όργανο που το διοικεί, το οποίο θα πρέπει να ενεργεί μέσα στα όρια της εξουσίας του, κατά τους όρους της συστατικής πράξης ή του καταστατικού του, είτε από φυσικό πρόσωπο, στο οποίο παρέσχε σχετική εξουσία το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο (ΑΠ 603/2013, 148/2013, 1913/2013, 1758/2013, όλες δημοσιευμένες στη ΝΟΜΟΣ). Ειδικότερα, ως περιορισμός της εξουσίας του έχοντος τη διοίκηση νοείται και η επιχείρηση δικαιοπραξίας μόνο με τη σύμπραξη άλλου μέλους της διοίκησης (Γεωργιάδη-Σταθόπουλου ΑΚ αρθρ. 68 I αρ. 1, Βασίλη Βαθρακοκόλλη Ερμηνεία ΑΚ αρθρ. 68 αριθ. 6, ΜονΠρωτΑθ 2336/2010, ΝΟΜΟΣ). Το καταστατικό του νομικού προσώπου μπορεί να ορίσει ότι ένα ή περισσότερα μέλη της διοίκησης (διοικητικού συμβουλίου) ή άλλα, τρίτα πρόσωπα μπορούν να εκπροσωπούν το νομικό πρόσωπο γενικά ή μόνο για ορισμένου είδους πράξεις. Στην περίπτωση αυτή το μέλος της διοίκησης ή ο τρίτος, στον οποίο μεταβιβάσθηκε η εξουσία της διοίκησης, είναι υποκατάστατο όργανο αυτής, ενεργεί ως όργανο εκπροσώπησης του νομικού προσώπου και εκφράζει πρωτογενώς τη βούλησή του, αντλώντας την εξουσία του από το νόμο και το καταστατικό. Η υποκατάσταση αυτή της διοίκησης του νομικού προσώπου στην εκπροσώπηση της από τρίτο πρόσωπο, όταν την επιτρέπει το καταστατικό, είναι δυνατή μόνο με απόφαση της ίδιας της διοίκησής του (διοικητικού συμβουλίου) (ΑΠ 1758/2013, ΕφΑθ 2189/2010, ΝΟΜΟΣ). Η εν λόγω υποκατάσταση είναι σχέση τελείως διαφορετική από τις σχέσεις της πληρεξουσιότητας και της εντολής, αφού το υποκατάστατο όργανο εκφράζει πρωτογενώς τη βούληση του νομικού προσώπου, γι' αυτό και ο νόμος επιτάσσει, στην περίπτωση της υποκατάστασης, την ανάλογη (και όχι ευθεία) εφαρμογή των διατάξεων περί αντιπροσώπευσης (αρθρ. 216 επ.) και περί εντολής (αρθρ. 713 επ.). Περαιτέρω, η

υποκατάσταση είναι σχέση τελείως διαφορετική από τις σχέσεις της πληρεξουσιότητας και της εντολής, που προβλέπουν τα άρθρα 216 επ. και 713 επ. του ΑΚ. Πράγματι, τόσο ο πληρεξούσιος, όσο και ο εντολοδόχος δεν αποτελούν όργανα διοίκησης, τα οποία εκφράζουν τη βούληση του νομικού προσώπου, αλλά ενεργούν ως αντιπρόσωποι, πράξεις που αποφασίσθηκαν από την διοίκηση (διοικητικό συμβούλιο) ή τα υποκατάστατα αυτής όργανα και των οποίων, πράξεων, μόνον η εκτέλεση ανατίθεται σ' αυτούς (ΑΠ 1363/2011, 148/2013, 1758/2013, Εφαθ 2189/2010, ΝΟΜΟΣ). Η σχετική απόφαση της διοίκησης (διοικητικού συμβουλίου) ή των εν λόγω οργάνων (υποκατάστατων) είναι απαραίτητη, απλώς δεν είναι απαραίτητο να διατυπώνεται πανηγυρικά. Αρκεί να προκύπτει από αυτή (απόφαση), έστω και ερμηνευτικώς (άρθρα 173 και 200 του ΑΚ), βούληση της διοίκησης (διοικητικού συμβουλίου) ή των προαναφερόμενων οργάνων (υποκατάστατων), ώστε να συναφθεί η σύμβαση από άλλο πρόσωπο (ΑΠ 1758/2013, 704/2010, 1191/2009, ΝΟΜΟΣ). Όταν η απόφαση του ΔΣ αντίκειται στο νόμο ή στο καταστατικό είναι απόλυτα άκυρη (ΑΚ 174) και λογίζεται ως μη γενόμενη (ΑΚ 180). Ειδικότερα, η απόφαση αυτή δεν παράγει το σκοπούμενο αποτέλεσμα, συνακόλουθα δε, δεν δεσμεύει το νομικό πρόσωπο και, εφόσον λογίζεται ως μη υπάρχουσα, την ακυρότητά της μπορεί να επικαλεσθεί και αυτό ακόμα το νομικό πρόσωπο, τα μέλη του ΔΣ ή τρίτοι (ΑΠ 1408/2010, ΝΟΜΟΣ). Περαιτέρω, η δικαιοπραξία, η οποία συνήφθη από πρόσωπο που ενήργησε ως εκπρόσωπος νομικού προσώπου, με βάση απόφαση του ΔΣ, η οποία αντιβαίνει στο νόμο και το καταστατικό και, άρα, είναι απόλυτα άκυρη και λογίζεται ως μη γενόμενη, δεν δεσμεύει το νομικό πρόσωπο, καθόσον συνομολογήθηκε ακύρως (Γεωργιάδη-Σταθόπουλου ΑΚ αρθρ. 70 Ι αρ. 2, Βασίλη Βαθρακοκόλη Ερμηνεία ΑΚ αρθρ. 70 αριθ. 4, ΑΠ 1408/2010, ΑΠ 1433/2002, ΕφΔωδ 72/2004, ΝΟΜΟΣ). Στην περίπτωση αυτή, όπως συνάγεται από τις προαναφερόμενες διατάξεις, σε συνδυασμό προς το άρθ. 229 ΑΚ, που εφαρμόζεται αναλόγως (άρθ. 68 § 2 ΑΚ) και επί εμφανισθέντος ως εκπροσώπου νομικού προσώπου, το κύρος σύμβασης που καταρτίσθηκε με φυσικό πρόσωπο που δεν είχε εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου εξαρτάται από την έγκριση αυτής. Η έγκριση, αναγομένη στον χρόνο της δικαιοπραξίας, αναπληρώνει την έλλειψη της εξουσίας αντιπροσώπευσης, γίνεται δε με μονομερή δήλωση απευθυντέα στον αντισυμβαλλόμενο (άρθ. 238, 239 ΑΚ) και μπορεί να παρασχεθεί, εφόσον για τη σύμβαση αυτή δεν απαιτείται η τήρηση

τύπου, και με σιωπηρή δήλωση βούλησης, με τρόπο, όμως, που υποδηλώνει σαφώς και αναντίρρητα τη βούληση του νομικού προσώπου. Η ανωτέρω έγκριση παρέχεται από τη διοίκηση (διοικητικό συμβούλιο), που εκπροσωπεί την εταιρία δρώντας συλλογικά, ή από το πρόσωπο που την εκπροσωπεί σύμφωνα με σχετική πρόβλεψη του καταστατικού (ΑΠ 603/2013, 474/2006, 1659/2005, ΝΟΜΟΣ).

IV. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, ως προς τις εκτιθέμενες στο ερώτημα αποφάσεις του ΔΣ της ΟΕΣΥΝΕ και τις δικαιπραξίες που συνήφθησαν με βάση αυτές, πρέπει να γίνουν δεκτά τα ακόλουθα:

A. Σύμφωνα με τις υπό στοιχ. I αναφερόμενες διατάξεις του καταστατικού της ΟΕΣΥΝΕ το Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις της Ομοσπονδίας (αρθρ. 15 παρ. 1), αποφασίζει τη σύναψη συμβάσεων και συμφωνιών (αρθρ. 16 παρ. 4) και τη διενέργεια πληρωμών (αρθρ. 18 παρ. 1^ο), οι οποίες (συμφωνίες-συμβάσεις και εντάλματα πληρωμών) υπογράφονται, στο όνομα της Ομοσπονδίας, από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και το Γενικό Γραμματέα, σε εκτέλεση των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου. Περαιτέρω, υφίσταται στο καταστατικό πρόβλεψη για υποκατάσταση του Διοικητικού Συμβουλίου, σε ορισμένες αρμοδιότητές του, από Επιτροπή, κατόπιν αποφάσεώς του (αρθρ. 15 παρ. 2).

1. Με το πρώτο από τα ανωτέρω αναφερόμενα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΕΣΥΝΕ, με ημερομηνία 17-10-2012, τα μέλη του Δ.Σ. αποφάσισαν τη συμμετοχή της ΟΕΣΥΝΕ στο Έργο «*Αναβάθμιση της επαγγελματικής θέσης Εργαζόμενων, Αυτοαπασχολούμενων Γυναικών*» και την υλοποίηση της Πράξης με Ίδια Μέσα και εξουσιοδότησαν τον Πρόεδρο του ΔΣ για την υπογραφή όλων των απαραίτητων εγγράφων. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μας από την αρμόδια Υπηρεσία στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνεται πρωτίστως η υπογραφή του Συμφώνου Αποδοχής Όρων της Απόφασης Ένταξης Πράξης με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Για την κατάρτιση του συμφωνητικού αυτού, στο όνομα της Ομοσπονδίας, απαιτείται από το καταστατικό (αρθρ. 16 παρ. 4) η σύμπραξη του Γενικού Γραμματέα, άνευ της οποίας δεν επέρχεται δέσμευση της εταιρίας, καθώς η προϋπόθεση αυτή συνιστά περιορισμό από το καταστατικό της εξουσίας του Δ.Σ.-διά του εκπροσωπούντος αυτό Προέδρου- να εκπροσωπήσει νομίμως την εταιρία. Συνέπεια τούτου είναι ότι το συμφωνητικό αυτό, με μόνη την

υπογραφή του Προέδρου της Ομοσπονδίας, έχει συνομολογηθεί ακύρως και δεν δεσμεύει την εταιρία.

2. Περαιτέρω, με το από 29-3-2013 πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου τα μέλη του ΔΣ της ΟΕΣΥΝΕ αποφάσισαν την έγκριση και υπογραφή των Αποφάσεων Υλοποίησης με Ίδια Μέσα, με βάση την προέγκριση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και εξουσιοδότησαν τον Πρόεδρο του Δ.Σ. για την υπογραφή των ανωτέρω Αποφάσεων *«και όλων των απαραίτητων εγγράφων»*. Όπως προκύπτει από τα τεθέντα υπόψη μας στοιχεία, στις Αποφάσεις Υλοποίησης με Ίδια Μέσα ο δικαιούχος (εν προκειμένω η ΟΕΣΥΝΕ) περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιήσει το έργο, με βάση την προέγκριση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων. Ως εκ τούτου νομίμως το Δ.Σ. εξουσιοδοτεί τον εκπροσωπούμενο αυτό Πρόεδρό του να υπογράψει τις σχετικές Αποφάσεις, σε εκτέλεση της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου περί έγκρισης αυτών. Κατά το μέρος, όμως, που στην έννοια των απαραίτητων εγγράφων περιλαμβάνονται συμβάσεις απασχόλησης προσωπικού, προμήθειας εξοπλισμού, σύμφωνα συνεργασίας με διάφορους φορείς και λοιπά συμφωνητικά για την υλοποίηση του έργου, για τη δέσμευση της εταιρίας από τις συμβάσεις αυτές απαιτείται από το καταστατικό (αρθρ. 16 παρ. 4) η σύναψή τους από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και τον Γενικό Γραμματέα, σε εκτέλεση αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, ληφθείσες για κάθε περίπτωση, άλλως τα σχετικά συμφωνητικά είναι άκυρα και δεν δεσμεύουν την εταιρία.

3. Τέλος, η απόφαση του ΔΣ με ημερομηνία 24-10-2012 περί παροχής *«εντολής και πληρεξουσιότητας»* σε τρίτο πρόσωπο να εκπροσωπεί την εταιρία, ενεργώντας, στο όνομα και για λογαριασμό της, πράξεις σχετικές με την υλοποίηση του Έργου δεν είναι νόμιμη και οι πράξεις του προσώπου αυτού δεν δεσμεύουν την εταιρία, και τούτο διότι: Το πρόσωπο αυτό δεν αποτελεί υποκατάστατο όργανο, αφού στο καταστατικό της ΟΕΣΥΝΕ δεν προβλέπεται υποκατάσταση του Διοικητικού Συμβουλίου από μέλος του ή τρίτο πρόσωπο, παρά μόνον από Επιτροπή, σε ορισμένες αρμοδιότητές του, κατόπιν αποφάσεώς του (αρθρ. 15 παρ. 2). Περαιτέρω, το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί εντολοδόχος και πληρεξούσιος της εταιρίας, σύμφωνα με τις διατάξεις περί αντιπροσώπευσης και εντολής, διότι τα πρόσωπα αυτά ενεργούν πράξεις, οι οποίες έχουν αποφασιστεί από το ΔΣ και στα οποία ανατίθεται μόνον η εκτέλεση, ενώ στην προκειμένη περίπτωση, όπως

προκύπτει από το ανωτέρω (υπό στοιχ. Ι) αναλυτικά αναφερόμενο περιεχόμενο της απόφασης του ΔΣ, στο πρόσωπο αυτό δίνεται αποφασιστική αρμοδιότητα και απεριόριστη εξουσία για τη διενέργεια πράξεων στο όνομα της εταιρίας, με μόνο περιορισμό οι πράξεις αυτές να σχετίζονται με την υλοποίηση του συγκεκριμένου Έργου. Πέραν τούτου, σύμφωνα με το καταστατικό, το οποίο προσδιορίζει την έκταση της εξουσίας του ΔΣ, η υπογραφή συμφωνητικών και ενταλμάτων πληρωμής γίνεται από κοινού από τον Πρόεδρο του ΔΣ και τον Γενικό Γραμματέα σε εκτέλεση αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου (αρθρ. 16 παρ. 4, 18 παρ. 1^ο). Ως εκ τούτου, η ανωτέρω απόφαση του ΔΣ αντιβαίνει στο νόμο και το καταστατικό και είναι απολύτως άκυρη (ΑΚ 174, 180), τα δε υπογραφέντα από το πρόσωπο αυτό, στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρίας, συμφωνητικά και οι διενεργηθείσες πληρωμές δεν δεσμεύουν την εταιρία καθόσον έχουν συνομολογηθεί ακύρως.

Β. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις η ακυρότητα των αποφάσεων του ΔΣ και των σχετικών δικαιοπραξιών είναι απόλυτη και μπορεί να την επικαλεσθεί κάθε τρίτος, όπως είναι και η ερωτώσα Υπηρεσία.

Η έλλειψη κύρους των δικαιοπραξιών που καταρτίστηκαν, χωρίς την ύπαρξη εξουσίας εκπροσώπησης του νομικού προσώπου της Ομοσπονδίας, μπορεί, πάντως, να θεραπευθεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί αντιπροσώπευσης, με την έγκριση, κατά περίπτωση, των δικαιοπραξιών αυτών από τη διοίκηση του νομικού προσώπου, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού του, η οποία ανατρέχει εκ του νόμου στο χρόνο των δικαιοπραξιών αυτών και αναπληρώνει την έλλειψη της εξουσίας αντιπροσώπευσης κατά τη σύναψή τους.

Υ. Κατόπιν των ανωτέρω, το Ε' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδοτεί ομόφωνα επί του τεθέντος ερωτήματος σύμφωνα με τα προαναφερόμενα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Αθήνα, 15-5-2015
Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Βασιλική Παπαλόη
Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.